

Vitális Sándor emlékezete

(1900. IV.13. – 1976. VI. 21.)

dr. Végh Sándorné

1976. június 21-én távozott az élők sorából Dr. VITÁLIS Sándor, a földtan kiemelkedő művelője, sokunk atyai jóbarátja, legtöbbünk tanítómestere, egykori főnöke vagy baráti tanácsadója. S ez nemcsak ránk, geológusokra vonatkozik, de mérnökök, hidrológusok és fűróipari szakemberek százaira is. Színes, gazdag élete folyamán sok hivatali tisztség betöltése mellett számos társadalmi feladata révén a legszélesebb szaktársadalom központi alakja volt és hazánk szinte minden fontos geológiai és hidrogeológiai problémájával kapcsolatba került.

1900. április 13-án született Selmechányán. Elemi és középiskoláit ott végezte, és 1917-ben a selmechányai ág. hitv. evangélikus liceumi főgimnáziumban érettségizett.

Nagynevű édesapja, Dr. VITÁLIS István szerető gondozásában nevelkedett geológussá. Ő oltotta fiába a szakma szeretetét és azt a törekvését, hogy a tudományos eredményeket mielőbb a legnagyobb mértékben a nemzet hasznára fordítsa.

1917 és 1922 között a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi karának természetrajz-földrajz szakos hallgatója volt, s ugyanitt 1923-ban földtan fő tárgyból és ásvány-kőzettan, valamint általános növénytan melléktárgyakból doktori oklevelet szerzett. Doktori értekezése a „Tömedékakna bányageológiai viszonyai”-ról szólt. Egyetemi tanulmányait katonai szolgálata miatt két ízben is meg kellett szakítania, az 1918/19-es tanév téli félévében pedig a selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskola bányamérnök hallgatója volt.

1923-ban vette nőül FEKETE ILONÁT, aki jóban-rosszban mindvégig hűséges társa, szerető támasza és két gyermekük gondos édesanyja maradt.

VITÁLIS Sándor szakmai tevékenységét három, meglehetősen jól elkülönülő szakaszra lehet bontani:

Az első szakaszban, 1922-től 1946-ig vállalati geológusi munka, szabadidőben végzett hidrogeológiai kutatás és publikációk, tudományos társulatokban kifejtett tevékenység jellemezte munkásságát.

A második periódusban 1946 és 1952 között irányító-vezető szerepet töltött be az ország nyersanyagkutatásában, jelentős része volt a szakmai intézmények, vállalatok talpraállításában és a jövő földtani feladatainak, kutatási igényeinek meghatározásában.

Működésének harmadik szakaszában (1953–1976) számos feladat kötötte le változatlan aktivitását: egyetemi oktató-nevelőmunka, széleskörű társadalmi tevékenység a tudományos társulatokban, a MTA számtalan bizottságában, szaktanácsadás a földtan, vízügy, építésügy szinte minden területén. 1971-ben bekövetkezett nyugdíjazásával csak az egyetemi előadói tevékenysége szakadt meg, a többi területen maradt az utolsó percig tevékeny maradt.

Mint főleg szénkutatással foglalkozó geológus sokszáz szakvéleményt, szakjelentést készített; ezek tartalmát azonban a vállalati titoktartás miatt nem publikálhatta. Kéziratok anyagai – VITÁLIS István kéziratok szakvéleményeivel együtt – ma is hozzáférhetők a Magyar Állami Földtani Intézet adattárában, ahol az első példányokat 1946-ban, a többi röviddel halála előtt maga VITÁLIS Sándor helyezte el.

Szakirodalmi tevékenysége a két háború közötti időben főként a hidrogeológia területén bontakozott ki.

A földtani és hidrogeológiai szempontból újat hozó vízföldtani kutatási témák mellett számos vízellátási probléma megoldása is szerepel alapos, körültekintő munkáiban, mint bányatelepek, városok (Komló, Salgótarján, Rózsa-szentmárton, Petőfibánya), iparművek (szászvári, zagyvai villamos erőmű, salgótarjáni üveggyár, ajkai alumínium kohó, szerencsi-selypi cukorgyár stb.) ivó- és ipari vízellátása. De külön figyelmet szentelt a hévíz, gyógyvíz-hasznosításnak is, s neki köszönhető a sikondai, pünkösdfürdői és kisterenyeyi hévíz feltárása.

Vízföldtani kutatómunkája alapján 1942-ben a Szegedi Tudományegyetemen „Magyarország hidrogeológiája” tárgykörből magántanári képesítést nyert.

1928-ig a Mecsek-hegységben folyó köszénkutatásokat vezette, irányította a fúrási üzemet is és feldolgozta a fúrási anyagot, emellett részletes földtani térképezési munkával alapozta meg és alakította ki a kutatási koncepciókat Pécs, Komló, Kárász, majd Szászvár és az É-i Mecsek, végül Magyarszék területén. 1928-ban a vállalat ausztriai (Statzendorf) koncessziós területét térképezte és irányította a kutatási munkát. 1929-ben a központi igazgatás-

ban megszervezte a földtani osztályt s annak vezetője lett és maradt az 1946-ban bekövetkezett államosításig. Ettől kezdve valamennyi vállalati terület kutatása az ő kezében futott össze. Többszáz eredményes kutatófúrás kijelölésével igazolta rátermettségét.

1946-ben VITÁLIS Sándorra bízta államunk vezetése az országos méretű köszénkutatás megszervezését és irányítását. Ettől kezdve hat éven keresztül változó hivatali beosztásban (Magyar Állami Szénbányák kutatási osztályának vezetője, Szénbányászati Ipari Igazgatóság kutatási igazgatója, Bányászati Kutatási és Mélyfúró N. V. vezérigazgató helyettese, Magyar Állami Földtani Intézet igazgatója, Földtani és Bányászati Kutatási Központ főtitkára, Bánya- és Energiaügyi Minisztérium földtani főosztályvezetője), de lényegében ugyanazzal a feladattal eleinte a köszén, később valamennyi más ásványi nyersanyag kutatásának irányítása összpontosult a kezében. Munkájának eredményei önmaguktól beszélnek: az ország felkutatott köszénkincse ezidő alatt mintegy 500 millió tonnával nőtt. Ebben kiemelkedő a komlói és észak-mecseki 80 millió tonna feketeköszén, a hidasi 30 millió tonna barnaköszén, a Dunántúl eocén köszénterületein összesen megkutatott 100 millió tonna barnaköszén. A többi a Salgótarjáni medence, Petőfibánya, Szombathely stb. területekre esik.

Sok területen munkájának gyümölcse csak később érett be, másutt a felkutatott nyersanyagot azóta már ki is termelték. Így az ő nevéhez fűződik a radioaktív anyagok rendszeres kutatásának megindítása, a recski érckutatás megindítása, a bándi, komlóscai, istenmezeji bentonit és sok egyéb nyersanyag felkutatása, illetve kutatásának elindítása. Az ő kezdeményezésére és szervezésében láttak hozzá geológusaink az ország földtani és hidrogeológiai újratérképezésének. Ezúttal hangsúlyt kapott a Nagyalföld addig túlságosan is elhanyagolt területe. Ezek az előkészítő munkálatok az addig elmaradott vízellátás korszerűsítésére, az egészségre káros, szennyezett ivóvíz jóminőségű vízzel való helyettesítésére, a rohamosan fejlődő mezőgazdaság és egyre égetőbb ipartelepítés vízellátására irányultak.

Ezidőben kiemelkedő szervezőtehetségét is latba kellett vetnie: rá várt a Bányászati Kutatási és Mélyfúró N. V. később a Mélyfúróipari Tröszt megszervezése, a Magyar Állami Földtani Intézet, a Geofizikai Intézet átszervezése és felfejlesztése.

Sokirányú hivatali elfoglaltsága mellett arra is talált időt és energiát, hogy szívvel-lélekkel részt vegyen a felszabadulás után rendkívül sürgető szakmunkás- és szakember-képzésben. Segédvájár, vájár, sztahanovista vájár, fúró-munkás, fúrómester, geológus- és geofizikus technikus tanfolyamokon, Műszaki Főiskolán, Műszaki Egyetemen, Tudományegyetemen, a Mérnöki Továbbképző Intézetben, Vörös Akadémián, Szakszervezeti tanfolyamokon, vállalatvezetői továbbképzőkön tartott előadásokat, írt jegyzeteket, vett részt könyvek írásában, lektorálásában.

Pályájának második nagy fordulata 1952-ben következett be, amikor kényszerűségeiből elhagyta előző munkahelyét, majd kinevezték az Eötvös Loránd Tudományegyetem újonnan alakult Alkalmazott Földtani Tanszékének vezető egyetemi tanárává. 1964–1970 között a Földtani Tanszék is vezette.

Ettől kezdve elsősorban a felsőoktatásnak szentelte életét és geológusok generációt nevelte. Nagy szakmai tapasztalatára és emberi tisztánlátására azonban szakterülete továbbra is országosan igényt tartott. Ezt az igényt a legkülönbözőbb bizottsági és társulati tevékenységével szolgálta.

A tudományos társulatokban régen megkezdett munkáját fokozott intenzitás jellemzi ezekben az években. Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesületnek 1920-tól, Hidrológiai Szakosztályának, ill. az abból önállósult Magyar Hidrológiai Társaságnak megalakulásától, 1917-től, a Magyarhoni Földtani Társulatnak 1922-től tagja, mindegyik társulatnak ismételten választmányi tagja is volt. A Földtani Társulatnak 1952–1954. években elnöke, 1971-től tiszteleti tagja, a Hidrológiai Társaságnak pedig 1944-től 1949-ig elsőízbén, majd 1961-től 1976-ig, haláláig, másodízbén összesen 22 éven keresztül volt elnöke.

Hosszú éveken keresztül vett részt az alábbi tudományos szakbizottságok munkájában, illetve irányításában:

1. Nem-szilárd ásványi Nyersanyagok Bizottsága alelnöke
2. TMB Földtudományi Szakbizottság tagja
3. TMB Aspiráns felvételi bizottság elnöke
4. MTA Vízgazdálkodástudományi Bizottság tagja
5. MTA Kőolaj- Földgáz- és Vízbányászati Bizottság tagja
6. Földtani Tudományok Nemzetközi Uniója Nemzeti Bizottsága tagja
7. Magyar Unesco Bizottság tagja
8. Nemzetközi Hidrológiai Decennium Magyar Nemzeti Bizottsága tagja, s ezen belül a Hidrogeológiai szakterület szervezője
9. Országos Vízgazdálkodási Bizottság kinevezett tagja
10. OVH Vízügyi Műszaki Tanács tagja
11. Geotermikus Tudományos és Műszaki Tanács tagja
12. KFH OÁB elnökségének tagja
13. KFH OÁB Hidrogeológiai Szakbizottság elnöke
14. KFH Földtani Tanácsának tagja
15. Földtani Kutatás szerkesztőbizottsági tag
16. MTESZ elnökségének tagja
17. Magyar Hidrológiai Társaság elnöke
18. Magyarhoni Földtani Társulat választmányi tagja
19. Hazafias Népfront Országos Tanács tagja
20. ELTE TTK geológus-geofizikus szakbizottság titkára
21. ELTE TTK oktatási bizottság tagja
22. NME Bányamérnöki Kar, Bányageológus Szak Állami Vizsgáztató Bizottság tagja

VITÁLIS Sándor összetett, sokrétű és eredményes munkájának megbecsülését tükrözi, hogy 1949–1954. között a Magyar Tudományos Akadémia kiemelt tudósa, 1954-től a föld- és ásványtani tudományok doktora címet nyerte el és számos kitüntetésben részesült:

Magyarhoni Földtani Társulat jubiláris emlék-plakett	1950
Magyar Hidrológiai Társaság Dr. Schafarzik Ferenc emlékérem	1951
Kossuth Díj (az ezüst jelvénnel) a természettudományok terén kifejtett munkásságnak elismeréseképpen	1951
Szocialista Munkáért Érdemérem	1960

Munka Érdemrend arany fokozata	1967
Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója	1969
A Vizgazdálkodás Kiváló Dolgozója	1970
Munka Érdemrend arany fokozata	1971
Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Zorkóczy Samu Emlékérem bronz- fokozata	1963
Fővárosi Vízművek emlékplakett	1968
Gépipari Tudományos Egyesület Carolina plakett	1968
Magyar Állami Földtani Intézet centenáriumi emlékplakett	1969
Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 61. közgyűlési emlékplakett	1969
Salgótarján város felszabadulásának 25. évfor- dulójára alapított emlékplakett	1969
MTESZ díj és plakett	1970
ELTE Eötvös Loránd emlékplakett	1970
Magyarhoni Földtani Társulat tiszteleti tag	1971
Vízvédelmi emlékplakett Miskolc	1971
Magyarhoni Földtani Társulat Emlékgyűrű	1973
Magyarhoni Földtani Társulat 125 éves jubile- umi emlékplakett	1973
ELTE Aranyoklevél	1973
Magyarhoni Földtani Társulat 50 éves társulati tagsági díszoklevél	1975

VITÁLIS Sándor gazdag életműve mögül is előcsillannak az alkotó ember rokonszenves tulajdonságai. Portréját azonban még sok vonással, részlettel kell kiegészítenünk ahhoz, hogy teljességében előttünk álljon az az egyéniség, akit ismertünk és szerettünk. Emberi kapcsolataink alakulásának mai sajátos atmoszférájában, a jelzők érték-devalválódásának korában sem cseng hamisan a szó, amikor azt mondjuk, hogy VITÁLIS Sándor megalkuvás nélküli becsületessége, önzetlensége, gőgöt, gyűlöletet, bosszúállást nem ismerő, póztalan, puritán embersége példaképe lehet mindenkinek.

Munkatársainak, beosztottjainak kosztatlan szeretete és tisztelete vette körül, mert bízott bennük és megbízott a munkájukban. Részhajlás nélkül dícsért és bírált; segítséget, tanácsot senkitől sem tagadott meg.

Kivételes emberi tulajdonságai az igazi vezető képességével párosultak, akinél az olyan, látszólag ellentmondó tulajdonságok, mint a koncepciós nagyvonalúság és a tökéletes pontosság, harmónikus egységbe olvadtak. A feladatok pontos, világos megfogalmazásában a lényeg kidomborítása mellett, a végrehajtás minden részletének tökéletes ismeretére támaszkodott, minden feltétel biztosítására gondolt, a várható nehézségekre előre számított és azok idejében történő leküzdéséről, orvoslásáról gondoskodott.

A geológus-munka minden szintjét, formáját és részletét saját tapasztalatból ismerte, s így a másokkal szemben támasztott, mindig igényes követelményei reálisak, teljesíthetőek voltak. Munkatársai az eredményeken keresztül győződhetek meg arról, hogy munkájuk egyetlen részlete sem volt célszerűtlen vagy hiábavaló.

Mély emberi bölcsességgel viselte az élet nehézségeit, és ezzel párosult szerénységgel fogadta adományait. Távozásával kiváló szakembert, vezetőt és szervezőt és igaz embert veszített el szakterületünk és az egész társadalom.

DR. VITÁLIS SÁNDOR NYOMTATÁSBAN MEGJELENT MUNKÁI

1. Mátrabánya arany-, ezüst- és rézércbányászata. — Mátrabánya's Gold-, Silber- und Kupfererzbergbau. Földtani Közlöny, LVI. 1926. 30—40. — 172—183.
2. Sikondafürdő és környékének hidrogeológiai viszonyai. — Die hydrogeologischen Verhältnisse des Bades Sikondafürdő und seiner Umgebung. Hidrológiai Közlöny, XIII. 1933. 21—37. — 38—54.
3. A békásmegyeri új artézi kút. — Der neue artesische Brunnen von Békásmegyer. Hidrológiai Közlöny, XV. 1935. 164—178. — 179—182.
4. Dunajobbparti teraszok Dunaalmás—Esztergom között. (Terrassen des rechten Donauufers zwischen Dunaalmás und Esztergom.) A M. Kir. Földtani Intézet Évi jelentései az 1933—35. évekről, IV. 1565—1582.
5. A máza-szászvári villamostelep vízellátása. — Die Wasserversorgung der Elektrizitätsanlage von Maza-Szászvár. Hidrológiai Közlöny, XVI. 1936. 102—113. — 114—120.
6. Budapest székesfőváros vízellátásának problémái. Hidrológiai Közlöny, XVII. 1937. 46—60.
7. A karsztvíz szerepe Budapest Székesfőváros Duna jobb parti részének vízellátásában. — Die Bedeutung des Karstwassers in der Wasserversorgung des am rechten Donauufer gelegenen (Budaer) Teiles der Haupt- und Residenzstadt Budapest. Hidrológiai Közlöny, XVII. 1937. 285—294. — 295—298.
8. A Salgótarjáni Üveggyár artézi kútja. — The Artesian well of the Glass Factory at Salgótarján. Hidrológiai Közlöny, XVIII. 1938. 405—412. — 413—415.
9. Salgótarján megyei város vízellátása. — Water supply of the City of Salgótarján. Hidrológiai Közlöny, XVIII. 1938. 461—478. — 479—483.
10. Újabb hidrogeológiai adatok Salgótarján és környékéről. Hidrológiai Közlöny, XIX. 1939. 47—61.
11. Új gyógyvíz Kisterenyén. Hidrológiai Közlöny, XIX. 1939. 62—74.
12. Alsó triász a bicskei medencében. (Untertrias im Becken von Bicske.) Földtani Közlöny, LXIX. 4—6. 1939. 101—108.
13. Földtani megfigyelések a salgótarjáni szénmedencében. (Geologische Beobachtungen im Kohlenbecken von Salgótarján.) Földtani Közlöny, LXX. 1—3. 1940. 12—22. (61—64.)
14. Újabb hidrogeológiai adatok Salgótarján környékéről. II. — Neuere hydrogeologische Angaben aus der Umgebung von Salgótarján. II. Hidrológiai Közlöny, XXI. 1—6. 1941. 29—35. — 242—243.
15. A selypi cukorgyár artézi kútja. — Der artesische Brunnen der Zuckerfabrik von Selyp. Hidrológiai Közlöny, XXI. 1—6. 1941. 36—41. — 244—246.
16. Rózsaszentmárton és környékének hidrogeológiai viszonyai. — Die hydrogeologischen Verhältnisse von Rózsaszentmárton und Umgebung. Hidrológiai Közlöny, XXI. 7—12. 1941. 197—213. — 311—316.
17. A víz kutatása és bányászata. Bányászati és Kohászati Lapok, LXXIV. 4. 1941. 69—73.
18. Egy magyar falu ivóvízellátása. — Die Trinkwasserversorgung eines ungarischen Dorfes. Hidrológiai Közlöny, XXII. 7—12. 1942. 323—334. — 408—412.
19. A nagybányai vízkutató fúrás. Hidrológiai Közlöny, XXIII. 7—12. 1943. 126—134.
20. Hidrogeológiai adatok Mátraverebély—Szupatak—Kisterenye környékéről. Hidrológiai Közlöny, XXIII. 7—12. 1943. 147—159.
21. Elnöki beköszöntő (1944. II. 23.) [A Hidrológiai Szakosztály jövő feladatai.] — Budapest Székesfőváros Vízműveinek üdvözlése fennállásának 75 éves évfordulója alkalmából. — BOGDÁNFY Ödön elhunytának bejelentése. — Megemlékezés Dr. SCHAFARZIK Ferenc születésének 90 éves évfordulójáról. Hidrológiai Közlöny, XXIV. 1—3. 1944. 77—81.
22. Magyarország kőszén- és tőzegkészlete. Magyar Technika, I. 6. 1946. 210—214.
23. VÁSÁRHELYI Pál emlékeztére. (Elnöki megnyitó 1946. I. 30.) Hidrológiai Közlöny, XXVI. 1946. 5—8.

24. Magyarország ivóvízellátásának mai helyzete. Hidrológiai Közlöny, XXVI. 1946. 27–31.
25. Elnöki megnyitó (1947. I. 29.). Hidrológiai Közlöny, XXVII. 1–4. 1947. 43–44.
26. A Magyar Állami Szénbányák hároméves kutatási terveze. Magyar Technika, II. 8. 1947. 25–29.
27. Magyarország ismert és várható ásványi eredetű energiakészletei. Magyar Energia-gazdaság, I. 1. 1948. 21–22.
28. Elnöki megnyitó a MHT 1950. január 11-i rendes közgyűlésén. Hidrológiai Közlöny, XXX. 1950. 256. és 279.
29. Kőszén- és tőzegkészletünk felkutatása. (Hozzászólás VADÁSZ Elemér előadásához, 1950. XI. 28.) MTA Műszaki Tudományok Osztálya Közleményei, I. 1. 1951. 10–13.
30. Ásványkincseink felkutatásának népgazdasági jelentősége. Magyar–Szovjet Közgazdasági Szemle, V. 12. 1951. 553–564.
31. Általános földtan. (Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Szakoktatási Zsebkönyvtár.) Nehézipari könyv- és folyóiratkiadó Vállalat, 1951. 1–28.
32. Földtani alapismeretek. A föld története. In: Mélyfűró szakmunkás. (Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Szakoktatási kiadványai.) Nehézipari könyv- és folyóiratkiadó Vállalat, 1952. 169–232.
33. Hozzászólás L. A. ELIAVA: „A Tisza-csatornázás legfontosabb hidrológiai problémái” c. előadásához. MTA Műszaki Tudományok Osztálya Közleményei, II. 4. 1952. 430–431.
34. A hidrológiai kutatás időszerű feladatai. (Előadáskivonat.) Hidrológiai Közlöny, 32. 1–2. 1952. 73.
35. Vízbeszerzési lehetőségek a Sajó vízgyűjtőjében. Hidrológiai Közlöny, 32. 9–10. 1952. 324–327. Válasz a hozzászólásokra: 334–335.
36. Hozzászólás MAZALÁN Pál: „Fedű- és fekűvizes telepek víztelenítésének hidrológiai alapelvei” c. előadásához. Hidrológiai Közlöny, 32. 9–10. 1952. 347.
37. VADÁSZ E.: Kőszénföldtan. (Akadémiai Kiadó, 1952. 180 oldal) (Ismertetés.) Földtani Közlöny, LXXXII. 7–9. 1952. 332–333.
38. Magyarhoni Földtani Társulat 1952/53. évi munkaterve. (Rövid kivonat.) Földtani Közlöny, LXXXII. 10–12. 1952. 429.
39. Hazánk természeti kincseinek feltárása. Szabad Nép, 1952. július 17.
40. A tudományos diákköri munka eddigi eredményei, hiányosságai és jövő feladatai. Felsőoktatási Szemle, V. 7–8. 1956. 430–433.
41. Földtani kutatásaink a szocializmus építésében. Földtani Közlöny, LXXXVIII. 3. 1958. 356–358.
42. Salgótarján vízellátásának vízföldtani lehetőségei. (Salgótarjáni Vízellátási Ankét, Salgótarján, 1958. V. 15–16.) A Magyar Hidrológiai Társaság kiadása, soksz., 1958. 4–9.
43. Magyarország ásvány- és gyógyvizei. (Szerkesztette: Dr. SCHULHOF Ödön, Akadémiai Kiadó, 1957. 961 oldal, 201 ábra.) (Ismertetés.) Földtani Közlöny, LXXXVIII. 2. 1958. 250–251.
44. Életrajzok a Salgótarjáni barnakőszénmedencében. — Traces de vie dans le bassin de lignite de Salgótarján (Hongrie du N). Földtani Közlöny, XCI. 1. 1961. 3–19.
45. Lebensspuren im Salgótarjáner Braunkohlenbecken. Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis De Rolando Eötvös Nominatae, Sectio Geologica, Tomus IV. 1961. 121–132.
46. VADÁSZ E.: Magyarország földtana. (Ismertetés.) Az MTA Műszaki Tudományok Osztályának Közleményei, XXVIII. 1–4. 1961. 477–478.
47. E. VADÁSZ: Geology of Hungary. — Die Geologie von Ungarn. — La géologie de la Hongrie. — Geologia Hungarica. (Ismertetés.) Acta Technica, XXXIII. 1–2. 1961. 215–219.
48. Felszíni és felszínalatti vízkészletünk. (Elnöki megnyitó a MHT 1962. febr. 2-i 45. közgyűlésén.) Hidrológiai Közlöny, 42. 2. 1962. 177.
49. A szocialista város és a vízgazdálkodás. (Elnöki megnyitó: Dunaujvárosi ankét 1962. V. 16.) Hidrológiai Tájékoztató, 1962. augusztus hó, 51–52.
50. A mezőgazdasági vízgazdálkodás a népgazdasági célkitűzések tükrében. (A mezőgazdasági vízgazdálkodás feladatai a második öt éves tervben, országos ankét, Szarvas 1962. VIII. 28–29.) Hazafias Népfront Országos Tanácsa kiadványa, Budapest, 1962. 5–11.
51. Előszó dr. URBANCSÉK János: Szolnok megye vízföldtan és vízellátása című könyvéhez. Szolnoki Nyomda Vállalat, 1961. 3–4.

52. RÓNAI András: Az Alföld talajvízterképe. A Magyar Állami Földtani Intézet alkalmi kiadványa, 1961. (Ismertetés.) Földtani Közlöny, 92. 2. 1962. 246–247.
53. Vízgazdálkodásunk jövő feladatai és a Magyar Hidrológiai Társaság. (A MHT Szegedi Csoportja alakulásának 10. évfordulóján, 1962. nov. 14-én elmondott előadás.) Hidrológiai Tájékoztató, 1963. június hó, 6–10.
54. A bányavíz elleni védekezés fejlődése és a bányavízhasznosítás. (Tatabányai Bányavíz Ankét 1962. XII. 7. bevezető előadása.) Hidrológiai Tájékoztató, 1963. június hó, 87–89.
55. Hévízeink hasznosításáról. (Elnöki megnyitó a MHT 1963. márc. 14-i 46. közgyűlésén.) Hidrológiai Közlöny, 43. 3. 1963. 272.
56. BOGDÁNFY Ödön és a Magyar Hidrológiai Társaság. — Ödön Bogdánfy. Hidrológiai Közlöny, 43. 5. 1963. 357–361.
57. A magyar hidrológiai tudomány fejlődése. (Elnöki megnyitó a MHT 1964. máj. 28-i 47. közgyűlésén.) Hidrológiai Közlöny, 44. 9. 1964. 423–425.
58. Javaslat Budapest határában hévízgeotermikus energia-kutató fúrások lemélyítésére. OMFBT Tanulmány, 733/1964. Geotermikus Energiatermelés II. rész. Az 1963. évben végzett munkálatok. 1964. augusztus hó, 61–64.
59. Szennyvíztisztításunk mai helyzete és jövő feladatai. (Elnöki megnyitó a MHT II. Országos Szennyvíz Konferenciáján, Miskolc 1963. V. 30.) Hidrológiai Tájékoztató, 1964. június hó, 9–11.
60. Artézi kútfúrásaink és az új Vízügyi Törvény. (Elnöki megnyitó a MHT 1965. márc. 6-i 48. közgyűlésén.) Hidrológiai Közlöny, 45. 7. 1965. 330–331.
61. A kísérleti és tájfelismózó területek szimpozionja elé. — Before the Symposium on Experimental and Representative Areas. — A propos du Colloque sur les Terrains et Bassins Représentatifs et Expérimentaux. Hidrológiai Közlöny, 45. 9. 1965. 385–387.
62. Hozzászólás dr. LÁSZLÓFFY W. „A Nemzetközi Hidrológiai Decennium magyar nemzeti munkatervé”-hez. Hidrológiai Közlöny, 45. 11. 1965. 499–500.
63. Az 1963. évi nagy dunai árvíz műszaki tapasztalatai konferencia. Elnöki megnyitó 1966. V. 28. A Magyar Hidrológiai Társaság kiadása, 7–8.
64. Elnöki megnyitó a MHT 1966. március 1-i évzáró közgyűlésén. [Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója és a MHT.] Hidrológiai Közlöny, 47. 2. 1967. 95–96.
65. A Magyar Hidrológiai Társaság 50 éves. Hidrológiai Közlöny, 47. 4. 1967. 149–155.
66. 50 éves a Magyar Hidrológiai Társaság. (A MHT 1967. május 2-i jubileumi közgyűlésén elhangzott megnyitó előadás.) Hidrológiai Tájékoztató, 1967. november, 5–7.
67. Előszó. (A Hidrológiai Közlöny XXIV. évf. 4–6. füzetéhez., 1944.) (1967) 5.
68. Szakosztályi ügyek az 1944. évről. Hidrológiai Közlöny, XXIV. 4–6. 1944. (1967) 30–31.
69. Szakosztályi ügyek az 1945. évről. Hidrológiai Közlöny, XXV. 1945. (1967) 26–31.
70. Elnöki megnyitó a MHT 1968. március 8-i vezetőségválasztó közgyűlésén. (Száz évvel ezelőtt kezdte el ZSIGMONDY Vilmos a városligeti artézi kút fúrását.) Hidrológiai Közlöny, 48. 7. 1968. 331–333.
71. Geológia(i) címszavak és szócikkek írása. Természettudományi Lexikon, Akadémiai Kiadó, Bp. 1964–68.
72. Az Osztrák Vízgazdálkodási Szövetség klagenfurti ankétja 1968. október 14–17. Hidrológiai Közlöny, 49. 3. 1969. 138–142.
73. Elnöki megnyitó a MHT 1969. március 24-i évzáró közgyűlésén. (A vízgazdálkodás és a Magyar Tanácsköztársaság.) Hidrológiai Közlöny, 49. 12. 1969. 570–571.
74. Lage und perspektivische Zielsetzungen der Trinkwasserversorgung in Ungarn. Gas, Wasser, Wärme, Wien, 23. 11. 1969. 215–219.
75. 100 éves a Fővárosi Vízművek. (Elnöki megnyitó a „100 éves a Fővárosi Vízművek” 1968. május hó 6-i ünnepi ülésén.) Hidrológiai Tájékoztató, 1969. június hó, 134–135.
76. Vízépítőipari Napok. (Elnöki megnyitó a Vízépítőipari Napok 1968. szeptember hó 23-i ülésén.) Hidrológiai Tájékoztató, 1969. június hó, 138–139.
77. Elnöki megnyitó a MHT 1970. március 26-i évzáró közgyűlésén. (Felszabadulásunk 25. évfordulója és a MHT.) Hidrológiai Közlöny, 50. 7. 1970. 329–330.
78. A vízellátás helyzete és távlati célkitűzései Magyarországon. Hidrológiai Tájékoztató, 1970. június, 18–22.
79. A Balaton vízgazdálkodása. (Elnöki megnyitó „A Balaton vízgazdálkodása” ankét 1969. május hó 9-i ülésén.) Hidrológiai Tájékoztató, 1970. június, 179–180.
80. Elnöki megnyitó a MHT 1971. április 26-i vezetőségválasztó közgyűlésén. (A vízgazdálkodás IV. ötévesterve és a MHT.) Hidrológiai Közlöny, 51. 10. 1971. 474–475.

81. Előszó. (A Hidrológiai Közöny XXXI. évf. 1951. évi kötetéhez.) (1971) 1.
82. Magyarország vízgazdálkodásának 100 éve. (Elnöki megnyitó a MFT Hidrológiai Szakosztályának 1948. febr. 4-én tartott 31. évváró ülésén.) Hidrológiai Közöny, XXXI. 1951. (1971) 24–25.
83. Elnöki megnyitó (a MFT Hidrológiai Szakosztályának 1949. jan. 26-án tartott 32. évváró, illetve a MHT alakuló közgyűlésén). Hidrológiai Közöny, XXXI. 1951. (1971) 26–27.
84. A Magyar Hidrológiai Társaság 1949. évi munkaterve. Hidrológiai Közöny, XXXI. 1951. (1971) 31–32.
85. Elnöki megnyitó a MHT 1972. április 24-i évváró közgyűlésén. [Szabó József mint hidrológus — hidrogeológus. Megemlékezés Szabó József születésének 150. évfordulójáról.] Hidrológiai Közöny, 52. 12. 1972. 568–570.
86. Felszínalatti vizeink védelme. (Elnöki megnyitó a MHT 1973. május 25-i évváró ülésén.) Hidrológiai Közöny, 53. 12. 1973. 571–573.
87. Országos Karsztvíz Anket elnöki megnyitója. (Az eocén szénbányászat és a karsztvíz elleni védekezés.) Bányászati és Kohászati Lapok — Bányászat, 106. 9. 1973. 620–621.
88. Köszénkutatásaink fejlődése. Földtani Közöny, 104. 2. 1974. 180–185.
89. Elnöki bevezető. (Vízgazdálkodási tervezés fejlesztési konferencia, 1973. IX. 25–27.) Hidrológiai Közöny, 54. 3–4. 1974. 97.
90. Elnöki megnyitó a MHT 1974. szept. 3-i vezetőségválasztó közgyűlésén. (A Magyar Hidrológiai Társaság 25 éve alakult.) Hidrológiai Közöny, 55. 2. 1975. 83–85.
91. Magyarország mély(fúrású) kútjainak kataszttere V. kötet. Szerk.: dr. URBANCSÉK János. OVH–VIKÖZ Vízföldtani Felügyelete kiadása, 1973. (Ismertetés.) Hidrológiai Közöny, 55. 4. 1975. 183–184.
92. Dr. RÓNAI András: Az Alföld földtani atlasza. Csongrád. (Ismertetés.) Hidrológiai Közöny, 55. 6. 1975. 244. és 257.
93. Elnöki megnyitó a MHT 1975. IV. 28-i gyulai évváró közgyűlésén. (Vízgazdálkodásunk fejlődése 30 év távlatából.) Hidrológiai Közöny, 55. 11. 1975. 517–519.
94. Geológia(-i címszavak és szócikkek írása). Természettudományi Lexikon kiegészítő kötet A–Z, Akadémiai Kiadó, Bp. 1976.
95. A Limnológiai Szakosztály huszonöt éves. (Előadás-vázlat.) (A Limnológiai Szakosztály 1975. márc. 2-i ünnepi ülésén elhangzott előadás.) Hidrológiai Tájékoztató, 1976. 59–60.

SOKSZOROSÍTOTT MUNKÁK:

96. A köszén fogalma, keletkezése, felkutatása és hazai előfordulásai. (Jegyzet vállalatvezetői tanfolyam részére.) Bp. 1948.
97. Magyarország köszénkészlete. Bp. 1948.
98. A köszén fogalma, keletkezése és osztályozása. (Jegyzet vállalatvezető-helyettesek tanfolyama részére.) Bp. 1948.
99. A köszénről. (Jegyzet a Bányászati Szakszervezet részére.) Bp. 1949.
100. Földtan. (Jegyzet a sztahanovista vajúrtanfolyam részére.) Bp. 1950.
101. Földtan. (Jegyzet a vajúrtankönyv részére.) Bp. 1950.
102. Telepísmerttan. (Jegyzet a vajúrtankönyv részére.) Bp. 1950.

KÉZIRATOS MUNKÁK:

Több száz szakvélemény és jelentés. Megtalálható a Magyar Állami Földtani Intézet Adattárában.